

Wat werkt in de ondersteuning van jongvolwassenen met dyslexie? Resultaten uit een vragenlijstonderzoek.

Inleiding

Jongvolwassenen met dyslexie komen in het hoger onderwijs voor grote, vaak nieuwe uitdagingen te staan. Het is echter onduidelijk welke ondersteuning zij het best krijgen om deze uitdagingen aan te gaan, gezien weinig onderzoek zich tot op heden focuste op de vraag welke ondersteuning en begeleiding deze doelgroep als effectief ervaart. Het huidige onderzoek ondervroeg daarom een groep studenten (N = 102) uit het hoger onderwijs over de voor hen **werkzame en niet-werkzame aspecten binnen ondersteuning en begeleiding**.

Methode

Op basis van de resultaten van voorafgaand [kwalitatief onderzoek](#) (interviews met jongeren, studiebegeleiders, ouders en hulpverleners) werd een **online vragenlijst** ontwikkeld waarin volgende thema's aan bod kwamen:

- Impact van dyslexie
- Compenserende strategieën
- Computer- en softwaregebruik
- Ondersteuning thuis
- Ondersteuning op school
- Geschiedenis van interventie

De vragenlijst werd volledig ingevuld door 102 jongeren (74 vrouwen, 28 mannen) met een diagnose dyslexie, tussen 18 en 25 jaar ($M = 19.8$). Van deze steekproef studeerden 96 deelnemers in het hoger onderwijs, combineerden 3 deelnemers werk en studies, was er 1 werkzoekend en 2 werkend. 48% van de deelnemers volgde de eerste bachelor, in diverse studierichtingen. Bij 13% werd een bijkomende diagnose gesteld (voornamelijk ADHD en dyscalculie).

Resultaten

In deze samenvatting focussen we op de bevindingen over impact, compenserende strategieën, computer- en softwaregebruik en onderwijs- en examenfaciliteiten. De bevindingen met betrekking tot de andere thema's (schoolbeleid, ondersteuning thuis en interventie) komen in een volgende nieuwsbrief aan bod.

IMPACT

Bijna de helft (43%) van de ondervraagde jongeren geeft aan dat hun **studiekeuze** beïnvloed werd door het feit dat ze dyslexie hebben. Bijna twee derde (61%) van de jongeren zegt dat de leerstoornis een invloed heeft gehad op hun **schoolloopbaan**.

Wanneer gepeild wordt naar de ervaren **kernmoeilijkheden** die samenhangen met dyslexie, dan vallen enerzijds de grote individuele verschillen op, anderzijds worden onderstaande vaardigheden als problematisch ervaren:

- Spellen in vreemde talen
- Spellen in het Nederlands
- Zonder fouten lezen van teksten in vreemde talen
- Snel lezen van teksten in vreemde talen
- Structuur brengen in een zelfgeschreven tekst

COMPENSERENDE STRATEGIEËN

De meest frequent gehanteerde strategieën om de lessen goed te kunnen volgen zijn:

1. Zo vaak mogelijk aanwezig zijn in de les (97%)
2. Zo goed mogelijk opletten tijdens de les (95%)
3. De slides afdrukken voor de les (88%)

De meest frequent gehanteerde strategieën tijdens het studeren zijn:

1. Kernwoorden aanduiden in de tekst (86%)
2. De leerstof in stilte lezen (81%)
3. Een samenvatting of schema maken op papier; voldoende op voorhand beginnen (beide 75%)

Deze strategieën worden als zeer werkzaam ervaren.

COMPUTER- EN SOFTWAREGEBRUIK

Ongeveer een derde (27%) van de deelnemers geeft aan voorleessoftware te gebruiken, dit grotendeels thuis. Voor de groep die geen voorleessoftware gebruikt, werd gepeild naar de redenen hiervoor. Onderstaande redenen werden het vaakst opgegeven:

1. Ik denk niet dat het mij zou kunnen helpen (46%)
2. Alles inscannen kost te veel tijd dus begin ik er niet aan (41%)
3. Ik ken dit niet (27%)

ONDERWIJSFACILITEITEN

Onderstaande onderwijsfaciliteiten worden het vaakst **toegekend**:

1. Extra vragen mogen stellen aan de docent (80%)
2. Notities mogen nemen op een laptop (63%)
3. Notities van medestudenten mogen gebruiken (52%)

Deze faciliteiten blijken ook de meest frequent **gebruikte** faciliteiten. Wel valt sterk op dat er een groot verschil is tussen toekenning en gebruik, in die zin dat het gebruik heel wat lager ligt dan de toekenning van deze faciliteiten:

1. Extra vragen stellen aan de docent (53%)
2. Notities van medestudenten gebruiken (40%)
3. Notities mogen nemen op een laptop (25%)

EXAMENFACILITEITEN

De top drie van meest **toegekende** examenfaciliteiten is de volgende:

1. Meer tijd krijgen bij schriftelijke examens (91%)
2. Er wordt geen rekening gehouden met spellingfouten (72%)
3. Meer voorbereidingstijd krijgen bij mondelinge examens (46%)

Deze drie faciliteiten worden tevens als het meest werkzaam ervaren en zijn dan ook de meest **gebruikte** examenfaciliteiten. Een opvallende bevinding is dat de minder vaak toegekende (33%) en gebruikte (26%) maatregel om het examen in een apart lokaal af te leggen, als zeer werkzaam wordt ervaren.

Conclusies

Studeren met dyslexie is geen evidente zaak, dat wordt nogmaals bevestigd door deze recente bevindingen. We zien dat de deelnemers strategieën ontwikkelden om hun moeilijkheden te proberen compenseren. Een opvallend resultaat is dat de **computer** relatief weinig wordt gebruikt in deze steekproef, zelfs als dit formeel toegestaan wordt (bv. het mogen noteren op een laptop). Ook voorleessoftware wordt slechts door een minderheid van de deelnemers gebruikt. Hierbij merken we op dat de helft van de studenten die het niet gebruiken denken dat het hen niet zal helpen. Van deze groep is er echter een deel die tegelijk aangeeft het niet te kennen. Het **informer**en van studenten over mogelijke ondersteunende maatregelen en hulpmiddelen is om die reden cruciaal. We mogen echter niet uit het oog verliezen dat ook **praktische bezwaren** computer- en/of softwaregebruik in de weg staan, zoals bv. de (on)beschikbaarheid van digitaal materiaal. Uit de [resultaten van kwalitatief onderzoek](#) bij jongeren met dyslexie bleek bijvoorbeeld ook dat het gebruik van een laptop tijdens de lessen voor meer afleiding zorgt en dat dit hen het gevoel kan geven ‘anders’ te zijn.

Daarnaast is het belangrijk op te merken dat werkzame ondersteuning van studenten met dyslexie dient aan te sluiten bij de specifieke behoeften van de individuele student (Gerber, 2009). Dit ‘**maatwerk**’ wordt gereflecteerd in de resultaten van dit onderzoek: we zien vrij veel variatie in antwoorden tussen de studenten. Niet elke student is met andere woorden gebaat bij een specifieke ondersteunende maatregel. Naast het informeren van de student is het daarom van belang **samen met de student na te gaan wat werkt** voor hem of haar en hierbij rekening te houden met mogelijke hindernissen.

In een volgende nieuwsbrief zullen we dieper ingaan op de bevindingen rond schoolbeleid; interventie en de rol van de hulpverlener; en ondersteuning thuis en de rol van de ouders.

Voor meer informatie over dit onderzoek kunt u terecht bij Jolien De Brauwier (jolien.debrauwier@lessius.eu of 03/241 08 09) of bij de andere medewerkers van [het team Leerstoornissen](#).